

*O obsesie -
uneori
însăpăimântătoare.
Un regim de sportiv
aflat în cantonament.*

„N-am descoperit nimic nou...”

Din principiu nu am încredere în rude, în prieteni, în colegi, în persoanele care-mi sînt foarte apropiate. Mi se pare că lucrul excepțional trebuie să apară de undeva din afară. Că numai un necunoscut poate fi genial! Oamenii care se comportă normal, care stau la masă alături de mine sau cei care participau la cursurile colective de estetică de la Dalles, nu puteau avea calități excepționale. Din fericire ani care s-au scurs m-au eliberat de această prejudecată — cel puțin în ceea ce-l privește pe cei de la sala Dalles.

Victor Rebenghiu, care semăna la nume cu Stelian Cremeniuc, era un student la Institut, care după cît îmi aduc aminte, avea picioare lungi și dansa bine („Feciorăscu...”). A jucat într-un film al lui Al. Bolangiu, „Undeva într-o gară”, din care mîșă rămas o imagine cu un chipul de celerist și un profil luminat destul de bine. Marea surpriză a constituit-o însă „Furtuna”, unde printre multe alte cadre obșnuite s-a produs dintr-o dată acel miracol, incomplet explicat, pînă în zilele noastre, al metamorfozei de convingere, ieșită din media filmelor noastre. Era un moment care atesta un viitor actor de film și un viitor regizor de film. Actorul era Victor Rebenghiu, regizorul, Andrei Blaier... Pe urmă a venit în turnee Naționalul din Craiova și l-am revăzut în „Bomburii”. Toată distribuția era bună, dar imaginea lui — de astă dată din față și foarte blondă — se detașa și mi s-a fixat profetic pe un balansoar... Am lucrat împreună la „Dardcele”, unde interpreta rolul lui Iorgu Hartalari și l-am redescoperit matur, actor profesionist și de o teribilă conștiințiozitate. Devenise Victor Rebenghiu. Într-o pauză discutam despre laude, despre cronici, despre public și despre meseria de cineast. Eram de acord că laudele sînt greu de suportat în față, că te jonează și-ți creează o stare de crispitate. El s-punea: „Îmi place să citesc o cronică favorabilă sînd singur în pat și după aia să ascund repede ziarul”.

A urmat traiectul obișnuit al actorilor noștri: roluri bune în teatru, roluri mai puțin semnificative în filme: „Mîndrie”, „Cinci oameni la drum”, „Poveste sornentală”, „Omul de înșel sînc”, „A fost prietenul meu”, „Pisica de mare”, și în același timp: „Moartea unui comis voiajor”, „Cum vă place”, „Un tramvai numit dorință”, „Doi pe un balansoar”, „Richard al II-lea”. Pe urmă Apostol Bolog, Liviu Ciulei și „Pădurea spînzuraților”. Hirozaki, Radu Penulescu și „Tango”. Victor Rebenghiu devenise pentru mine mult mai rău ca un necunoscut... Nu l-am văzut în „Cea mai lungă noapte”, dar cronicile lui erau favorabile, iar o fotografie dintr-o revistă bulgară m-a convins că imaginea lui poate fi reținută din orice unghi.

Există în general două tipuri de actori — în teatru ca și în film: cei care se bazează pe inspirație, pe spontaneitate, pe firescul trăirii declanșat de o moment neprevăzut, sau parțial prevăzut, și cei care își pregătesc cu minuțiozitate fiecare mișcare, fiecare privire, fiecare nuanță a rostirii. Victor Rebenghiu e undeva între aceste două categorii. Fiind foarte meticulos în pregătirea rolului, e în același timp spontan, inventiv detaliu noi de la un spectacol la altul, sau, la film, de la o dublă la alta. Asta îl și face să fie un foarte bun partener. Neprevăzutul pe care-l creează în raport cu celelalte personaje, stimulează firesc reacția lor și amplifică sentimentele solicitate de replica, de situații, creează atmosfera generală a momentului. E un actor care nu trăiește decît pentru a fi actor. Asta presupune o preocupare continuă, o obsesie uneori înspăimîntătoare, un regim de sportiv aflat în cantonament, o tenacitate care-l caracterizează și, în sfîrșit, capacitatea — foarte rară — de a porni de fiecare dată de la zero.

Dacă ar fi să fac un portret, să încep cu cuvîntul seriozitate. Seriozitate nu în sensul tristătescului sobrietății pretioase — pentru că e în stare să zîmbescă, să glumească, să fie vesel — ci în sensul de „la lucrurile în serios”. De preocupare, de profunzime, de investitio, de soliditate, de responsabilitate.

De la „Undeva într-o gară” au trecut 16 ani. De la „Pădurea spînzuraților” patru. Iar Victor Rebenghiu are 36 de ani. Trebuie să încep medalioul cu o întrebare. Mi-a răspuns: „N-am descoperit nimic nou”. Poate așa ar fi trebuit început medalioul.

Mihai IACOB